

na první pohled nápadné je to, že Kant zde prostorový rozměr i jejich počet neurčuje metricky pomocí kartézských souřadnic jako eukleidovský prostor, ale obecněji a blížeji k naší zkušenosti, tj. topologicky pomocí výrazu „meze“. K tomuto výrazu by sice bylo možné najít určité analogie v antickém matematickém myšlení, ale nezapomeňme, že toto matematické myšlení se týkalo pouze roviny a nikoli prostoru, takže neznalo žádné prostorové souřadnice (srov. M a x J a m m e r, *Concepts of Space*, něm. překlad: *Das Problem des Raumes. Die Entwicklung der Raumtheorien*, Darmstadt 1960, str. 25–26).

Závěr: Za nejsilnější část považuji Martinovy rozbor problematiky Kantovy teorie vědy, zde Martin shrnuje dosud dosažené výsledky i jím samotným, z jeho inaugurační disertace, snad jen s jedinou výjimkou: nepřihlíží k výsledkům H. Scholze z oblasti topologie času. Za nepřesvědčivý a nedoložený považuji Martinův pokus o nalezení souvislosti Kantovy transcendentální filosofie se starou ontologií ve vztahu k centrálnímu pojmu objektivní reality (realitas objectiva) a s ním souvisejícím pojmem analogie, a to zvláště proto, jak samotný Martin naznačuje, že pro Kanta není pojem objektivní reality nejvyšším pojmem, ale pojmem, který má svůj základ a zdůvodnění v normativním mětí, o němž se sotva dá hovořit ve staré ontologii z toho prostého důvodu, že to byl právě Kant, který se poprvé zabýval normativním mětím; protože však Martin předpokládá primát *Kritiky čistého rozumu* proti ostatním *Kritikám*, zejména proti *Kritice praktického rozumu*, který je ovšem rovněž z téhož důvodu neopodstatněný, je jeho cesta ke staré ontologii snadnější. Za vědecky problematické považuji rozbor problematiky původu a významu nauky o analytickém a syntetickém soudu, neboť Martin v nich směřuje teorii soudu s teorií důkazu, tj. za syntetický soud a priori považuje takový subjekt-predikátový soud, jehož predikát není logicky dokazatelně obsažen v subjektu, a proto je axiomem, zatímco v samotné teorii soudu by mělo jít spíše o takový syntetický soud a priori, který již není subjekt-predikátovým soudem. Velkou a dnes nedocenitelnou předností celé Martinovy monografie je, že své výsledky nedogmatizuje, ale ponechává je otevřené pro další badatelskou práci.

Ladislav Menzel

Allgemeiner Kantindex zu Kants gesammelten Schriften, Band 20, dritte Abteilung: Personenindex zu Kants gesammelten Schriften (zu Band I–XXIII); Walter de Gruyter & Co., Berlin 1969, 142 stran.

K *Obecnému Kantově rejstříku ke Kantovým sebraným spisům*, z něhož vyšel 17. a 18. díl, které jsem recenzoval v SPFFBU 1970, B 17 (str. 177 a n.), přibyl nyní 20. díl, a to *Osobní rejstřík ke Kantovým sebraným spisům*.

Tento rejstřík je vypracován stejnou metodou jako předcházející rejstříky – v předmluvě je metoda uvedena a rovněž i návod k používání – a vztahuje se na třiatdvacet svazků Kantových sebraných spisů, tj. na Kantovo vlastní dílo (sv. 1–9), korespondenci (sv. 10–13), pozůstalost (sv. 14–20), Opus postumum (sv. 21–22) a zbytek pozůstalosti s nově objevenou korespondencí (sv. 23).

Další 21. díl bude osobní rejstřík z Kantových přednášek, které vyšly nebo ještě vyjdou jako sv. 24–29 Kantových sebraných spisů.

Tak jako v B 17 se i nyní přimlouvám za to, aby byly vydány i další dva stupně tohoto rejstříku, v nichž budou prameny, ze kterých Kant čerpal. 20. a 21. díl tvoří jen první stupeň, kdežto zmíněné stupně mají být vydány jen jako skriptum pro potřebu bonnské university.

V tomto rejstříku jsem neshledal na rozdíl od ostatních žádnou závadu. To je o to významnější, že na rozdíl od ostatních svazků je tento pro širší potřebu nejdůležitější.

Ladislav Menzel

Wolfgang Janke: Fichte. Sein und Reflexion – Grundlagen der kritischen Vernunft; Walter de Gruyter & Co., Berlin 1970, XV + 428 stran.

Tato monografie představuje jakýsi volný komentář k některým Fichtovým spisům o vědosloví (Wissenschaftslehre), k němuž Janke samozřejmě používá i ostatních